

Navrhuje i rovinu, na které je třeba toto řešení hledat: úplná oddanost věci evangelia v sebezapření až mučednickém. Tímto způsobem vzni-

kají duchovní reality, před nimiž doktrinalisté a kanonisté budou kapitulovat.

Pavel Filipi

OTEVŘENÍ NOVÉ BUDOVY EVANGELICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE

Událost to byla ohromná. Po několikaměsíční rekonstrukci mohla být slavnostně otevřena nová budova Evangelické teologické fakulty. Z nanejvýš skromných poměrů, v nichž Komenského fakulta existovala za doby komunistického Československa v pražské Jungmannově 9, se přestěhovala do prostorné budovy, nabízející velkorysé a lákavé předpoklady ke vší teologické práci. Pro mnohé účastníky znamenala slavnost otevření na první neděli adventní 1995 událost, jež připouští, podobně jako zázrak, pouze údiv a vděčnost. Jakou by asi měl radost zesnulý Miroslav Krejčí, který mě v roce 1977 poprvé provázel teologickou fakultou a zasvěcoval do celé situace! Stále znovu a s hrdostí vyprávěl o významu a dějinách fakulty, a dodal: „*Bude důležitá i v budoucnosti. Pravda zvítězí*“.

Pro mne bylo významné, že na počátku tohoto slavnostního dne byly bohoslužby v kostele u Salvátora a v závěru adventní hudební nešpory, takže církev a bohoslužebný život tvořily jasný *cantus firmus*.

Bylo tak doloženo, co pověděl synodní senior Pavel Smetana ve svém slavnostním kázání: „*Co by bylo z teologického učiliště, kde by se přemýšlelo o Bohu, kde by se lidská mysl obírala Božím zjevením, když by zde nebyl přítomen ukřižovaný a vzkříšený Pán*“. V takovém teologicko-duchovním horizontu mělo své místo a svou váhu odpolední shromáždění v nové budově. Přítomnost rektora univerzity, děkanů jiných fakult, zástupců ministerstev, politiků atd. byla pro mnohé pozoruhodnou a novou zkušeností. Mně to ukázalo na novou situaci a přinejmenším vnějšně viditelnou spjatost teologické fakulty jak s životem Karlovy univerzity, tak s českou společností a veřejností. Domnívám se, že práce a působení nynější Evangelické teologické fakulty na Karlově univerzitě přispěje k tomu, že nastalá vnější spjatost bude působit i vnitřně: vyzařovat do univerzity a tím i do společnosti a veřejnosti.

Mimořádným přínosem k tomu bylo symposium, k němuž fakulta při této slavnostní příležitosti zvala.

Dvoudenní symposium (4. a 5. 12. 1995) s názvem „Česká teologie na konci 20. století“ bylo vlastním příspěvkem učitelů fakulty ke slavnosti otevření. Pro mě osobně bylo obzvlášť dojemné, že mnozí, kdo spolu před převratem v roce 1989 téměř nebo vůbec nehovořili nebo hovořit nemohli, teď tu byli a působili spolu, jak ve sboru pedagogickém tak v posluchačstvu. Opět názorně se to odráželo v osobě nynějšího děkana fakulty, Jakuba Trojana, který již v roce 1974 ztratil státní souhlas k výkonu farářského úřadu, v roce 1977 podepsal Chartu, a až do převratu patřil k mnoha diskriminovaným osobnostem tehdejšího Československa. Vedle něho byl dřívější děkan, Josef Smolík, který po dlouhá léta komunismu učil, byl členem mnoha ekumenických grémií, kde záslužně působil a jako profesor praktické teologie měl v této době výrazný vliv na utváření života církve. Oba se pokusili — každý ze svého pohledu a své zkušenosti — iniciovat rozhovor o minulosti. K těmto dvěma svědkům doby byl přiřazen mladý starozákonník Martin Prudký, který zase ze svého úhlu se vyjádřil k tomu, jak si stála *„naše teologie v době totality“*. Fakultě lze jen gratulovat, že právě u příležitosti otevření nové budovy se pokusila vyrovnat s vlastní minulostí. Ukazuje to na vůli k hledání pravdy a k vážnému rozhovoru o dějinách a teologii minulých desetiletí.

Bylo pozoruhodné, jak Josef Smolík hovořil o *„socialistické vizi“* a procitnutí z tohoto snu, jenž přinesl strach a mlčení. Jmenoval teologické otázky, jako *„milost a království Boží“*, učení o dvou říších, konstantinismus, hodnocení liberalismu, *„který jsme tenkrát nepřekonali a s nímž jsme dodnes konfrontováni“*. Mluvil o *„ráně, která se ještě neuzdravila“*. Z mého pohledu byl nejdůležitější poznatek z té doby, že chyběla vzájemná komunikace. *„Nechali jsme se rozdělit. Hrubá moc se ukázala silnější než sjednocující moc Ducha.“* A dále: *„Jsem přesvědčen, že církev ani fakulta se nedostaly do pozice, kdy by vědomě proti poznání z Ducha podporovaly nezákonnost a nelidskost režimu“*. Podle Jakuba Trojana však nastal počátkem sedmdesátých let v teologii a církvi v důsledku systematického tlaku státních orgánů obrat a zlom. *„Ve vedení církve se krok za krokem začíná prosazovat vůle k bezkonfliktnímu přežití... Opouští existenciální zápas, nesený svědectvím o moci evangelia ve všech oblastech života, a tedy i na veřejnosti. Přestává pracovat na humánnější podobě společnosti. Stahuje se za hradby sborů. Teologie dialogicky otevřené misijní práce se proměňuje v teologii přizpůsobení se době.“* Taková teologie vedla, podle Trojana, k teologickému omylu a vině, k církevnímu mluvení a jednání, jež způsobilo selhání a rozštěpení. *„Ká-*

zali jsme tenkrát o suverenitě Kristově, o moci jeho oběti. Ale komu jsme ve skutečnosti poroučeli své duše? Boží i lidský protivník obcházet s omamující schopností přizpůsobení se, troubil na rohy sytosti, zahaloval do závoje lhostejnosti a rozšiřoval strach. Touha po přežití navlékala plášt nelidskosti.“ Pro Martina Prudkého, jakožto příslušníka mladší generace, byla v sedmdesátých letech rozhodující hodnověrnost. Z jeho pohledu byla situace charakterizována polaritou dvou sice zřetelných skupin, „*na jedné straně skupina fakultních teologů, resp. teologů v etablovaných grémiích; na druhé straně skupina disidentních teologů, více nebo méně uskupených kolem programu Nové orientace*“, ale pro svou orientaci zjišťuje, že „*žádné z těchto uskupení jako takové nenabízelo zásadní alternativu*“. Pro teologické hledání nebyly tedy rozhodující tyto skupiny, ale otázka po tom, „*co je vskutku pravdivé a spolehlivé, co i přes částečnost našeho poznání je zásadně hodnověrné*“.

V podstatě by pro následný rozhovor stačily tyto tři velmi důrazné a přesvědčivě vážné příspěvky. Další referáty, od Pavla Filipiho „*Evangelická teologie v katolické zemi*“, Jana Štefana „*Evangelická teologie na univerzitě*“, Jany a Milana Opočenských „*Přínos české teologie ekuméně*“ a Petera Moreeho „*Po-*

hled na evangelickou teologii očima cizince“, proto nemohly být dostatečně a přiměřeně prodiskutovány. Téma vyrovnání se s minulostí, při kterém se znovu a znovu vracelo jméno velkého českého bohoslovce Josefa L. Hromádky, je pro fakultu stále úkolem, jehož se odvážně ujala a je třeba v něm pokračovat. Potřeba rozhovoru byla často zdůrazňována. Při tom je třeba vyložit na stůl fakta, aby se mohlo dít pokání a odpuštění. Jen pravda osvobozuje, a osvobodí i od minulosti.

Pro mě bylo dojemné a působilo přesvědčivě, jak se při tomto sympoziu mluvilo a zápasilo. Kde podobná vášeň pro teologii a církev vede k otevřenému a vážnému vyprávění se a společnému rozhovoru, tam je možno takové fakultě jen gratulovat. Rád bych svá přání Evangelické teologické fakultě uzavřel slovy Jana Amose Komenského. V jeho „*Tajném rozhovoru Nátana s Davidem*“, kde jde o svolání porady k nápravě světa, stojí věty, které jsem pronesl již při slavnostním otevření: „*Budu Boha prosit, aby ti dal planoucí odvahu ve dnech, kdy mu sloužíš, aby k odvaze přidal odpovídající síly, k síle odpovídající prostředky, k prostředkům dobré příležitosti, k tomu dostatek času, aby tyto příležitosti byly využity... Kéž by všechno Tvé i Tebe korunoval požehnaním zde a na věky!*“

Karl-Christoph Epting